

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені

І. І. МЕЧНИКОВА

ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ І ТУРИЗМУ

ПОЛТОРАК В. М., ГЕТЬМАНЕНКО А. О.

ІСТОРІЯ ТУРИЗМУ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з навчальної дисципліни

для студентів геолого-географічного факультету
спеціальності 242 "Туризм і рекреація"
освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр»

ОДЕСА
ОНУ
2023

УДК 911.3:796.5
М 529

Укладачі:

В. М. Полторак к. іст. н., доцент кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

А. О. Гетьманенко викладач кафедри економічної та соціальної географії і туризму Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Рецензенти:

В. В. Яворська д.г.н., професор кафедри економічної та соціальної географії і туризму Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

В. А. Сич д.г.н., професор кафедри економічної та соціальної географії і туризму Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

*Рекомендовано до друку вченою радою
геолого-географічного факультету ОНУ імені І. І. Мечникова
Протокол № 10 від 27 червня 2023 року*

М 529 Історія туризму : методичні рекомендації до курсу для студентів спеціальності 242 «Туризм і рекреація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / В. М. Полторак, А. О. Гетьманенко. Одеса, 2023. – 25 с.

Методичні рекомендації містять всю необхідну інформацію з курсу «Історія туризму» для студентів напряму підготовки 242 «Туризм і рекреація» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» на геолого-географічному факультеті ОНУ імені І. І. Мечникова. Студенти мають змогу ознайомитись із тематикою лекційних та семінарських занять, питаннями для самоконтролю, завданнями для самостійної роботи, списком рекомендованих джерел для вивчення дисципліни.

УДК 911.3:796.5

© Полторак В. М., Гетьманенко А. О., 2023
© Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІСТОРІЇ ТУРИЗМУ. ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ	7
ТЕМА 1. Історія туризму як наукова дисципліна.....	7
ТЕМА 2. Історія древніх подорожей і традицій гостинності. Історичні передумови виникнення і розвитку туризму.....	8
ТЕМА 3. Мандрівництво в період Середньовіччя.....	9
ТЕМА 4. Епоха Великих географічних відкриттів, її роль в розвитку мандрівництва.....	10
ТЕМА 5. Розвиток світового туризму в XIX-XX століттях.....	12
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СВІТОВИЙ ТУРИЗМ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	14
ТЕМА 6. Новітні умови розвитку туризму.....	14
ТЕМА 7. Історичні передумови розвитку мандрівництва в Україні	15
ТЕМА 8. Зародження організованого туризму в Україні (XIX – початок XX століття).....	16
ТЕМА 9. Туристична галузь України в XX столітті.....	17
ТЕМА 10. Туризм у незалежній Україні.....	18
МЕТОДИ КОНТРОЛЮ	20
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	20
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	24

ПЕРЕДМОВА

Історія туризму розпочинається ще задовго до виникнення цивілізованого суспільства. Адже у кожній історичній епісї зустрічаються певні елементи діяльності людини, які безпосередньо чи опосередковано пов'язані з категоріями туризму. Таким чином можна прослідкувати тісний зв'язок історії туризму з історією розвитку людства загалом, окремих регіонів та країн, а також з історією культури. Простежування траєкторії розвитку подорожей упродовж різних історичних епох дає нам змогу зрозуміти, як змінювалися цілі й маршрути, як зароджувалися традиції гостинності та відповідно який відбиток це наклало на особливості самої культури, що визначає стиль життя людини, її ідеали, уподобання та цілі, у тому числі й туристичні. Окрім цього, досліджуючи розвиток туризму на певних історичних етапах, можна виявити різноманітні фактори, які впливали на нього та визначали характер й напрямки його розвитку. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія туризму» виступає отримання майбутніми фахівцями сфери туризму теоретико-практичних знань з історії туризму – зокрема, засвоєння логіки історичного розвитку туризму та його історичних форм, вивчення досвіду організації й ефективності функціонування сфери туризму в Україні.

Усі теми у методичних рекомендаціях до курсу «Історія туризму» викладені нами у логічній послідовності, кожна тема містить запитання щодо самопідготовки та самоконтролю знань студентів. Така послідовність тем поступово розкриває зміст та основні проблеми і завдання навчального курсу. Їх розгляд дозволить студентам у повному обсязі ознайомитись з історією відкриття та туристського освоєння територій, історією створення туристських фірм, спілок та товариств, досвідом попереднього керівництва туристською галуззю; дослідити соціально-економічні та політичні фактори, що впливали та визначали розвиток туризму.

Ці методичні рекомендації мають на меті висвітлити специфіку та зміст модулів з опорних тем, допомогти студентам оволодіти базовими знаннями з

дисципліни й самостійно підготуватися до занять, перевірити обсяг та якість здобутих ними знань.

При підготовці до занять студентам варто ознайомитися з рекомендованою літературою та відповісти на ряд запитань. Показником рівня та якості засвоєння навчального матеріалу виступає:

- а) здатність описати результати питань;
- б) вміння сформулювати теоретичні та практичні висновки;
- в) спроможність чітко й повно відповісти на контрольні запитання.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальні компетенції (ЗК):

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК2);
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК6).

б) спеціальні (фахові) компетенції (ФК):

- Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності (СК15);
- Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал (СК24).

Програмні результати навчання:

ПРН2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також

світоглядних та суміжних наук; ПРН23. Здійснювати відбір, аналіз, представлення і поширення туристичної інформації.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:** історико-туристичний понятійний апарат; хронологічну послідовність історико-туристичних подій; перебіг процесів, пов'язаних із науково-технічним прогресом, та їх вплив на розвиток уявлень про рекреацію, умов подорожування і туризму в цілому; роль окремих особистостей у розвитку подорожей та туризму; головні етапи розвитку сфери гостинності та туристичної індустрії; особливості просторової організації та галузевої структури туристичного комплексу світу й України у різні історичні періоди;

вміти: застосовувати здобуті знання і компетентності на практиці; опрацьовувати наукову літературу та інші джерела інформації; знаходити інформацію, що безпосередньо стосується історії розвитку туризму, окремих його галузей у світі й Україні; використовувати історико-туристичний понятійно-категорійний апарат при характеристиці окремих періодів у розвитку туризму; розкривати історичне підґрунтя сучасних туристичних явищ і процесів; пояснювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями та явищами, що супроводжують розвиток туризму у часі та просторі.

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІСТОРІЇ ТУРИЗМУ. ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

ТЕМА 1. Історія туризму як наукова дисципліна

Питання для самопідготовки:

1. Історія туризму як частина світової культури.
2. Спеціальні терміни, які засвідчують процес становлення туризму як галузі діяльності.
3. Зміст поняття «гостинність».
4. Історичні етапи розвитку туризму.
5. Значення туризму для історії людства.

Лекційне заняття

Визначення «історії туризму» як наукового напрямку. Місце «історії туризму» в структурі туристичних дисциплін. Зв'язок з іншими дисциплінами та науковими напрямками. Основні чинники виникнення подорожей і туризму. Підходи до періодизації туристичної та екскурсійної справи в світі та в Україні. Історичні етапи розвитку туризму. Важливі риси кожного історичного етапу.

Семінарське заняття

Мета та завдання історії туризму. Визначення понять «подорож» та «туризм», різниця між ними. Критерії туризму як виду подорожі. Визначення та особливості понять «турист», «екскурсант», «гостинність». Основні групи чинників виникнення подорожей і туризму. Підходи до періодизації туристичної та екскурсійної справи в світі та в Україні. Суспільне та економічне значення туризму.

Питання для самоконтролю:

1. Які мета та основні завдання історії туризму?

2. На які дисципліни історія туризму спирається в своїх дослідженнях?
3. Дайте визначення «історії туризму» за різними авторами.
4. У чому схожість та відмінність поняття «подорож» і «туризм»?

ТЕМА 2. Історія древніх подорожей і традицій гостинності. Історичні передумови виникнення і розвитку туризму

Питання для самопідготовки:

1. Найпопулярніші курорти стародавнього світу.
2. Як розвивалась система гостинності в Стародавній Греції та Стародавньому Римі?
3. Мандрівництво на території стародавнього Сходу.

Лекційне заняття

Подорож як одна з форм пізнання світу. Мандрівники в Месопотамії. Мандрівництво в Стародавньому Єгипті. Фінікійські мореплавці. Подорожі в країнах стародавнього Сходу. Активізація туризму в епоху античності. Розвиток видових форм туризму (спортивний, оздоровчий, освітній). Зародження музейної справи. Подорожі в стародавніх Індії та Китаї.

Семінарське заняття

Подорож як одна з форм пізнання світу. Чинники, що сприяли розвитку туризму в Стародавньому світі. Географія подорожей Стародавнього світу. Географія подорожей стародавніх єгиптян. Історико-архітектурні пам'ятки Стародавнього Єгипту. Найзнаменитіше місто Месопотамії – Вавилон. Внесок фінікійців у розвиток подорожей та мореплавства. Подорожі Геродота, Страбона. Велика грецька колонізація. Походи Александра Македонського.

Зародження основ курортології та оздоровчого туризму в Стародавній Греції.
Розвиток мандрівництва у стародавніх римлян.

Питання для самоконтролю:

1. Що Вам відомо про перші морські експедиції давніх єгиптян та фінікійців?
2. Який внесок у розвиток сфери подорожей зробили стародавні полководці?
3. Назвіть найбільш відомих мандрівників стародавнього світу. Чим характеризувалися їхні подорожі?
4. Яким чином відбувалося становлення туристської інфраструктури в стародавньому світі?
5. Визначте основні види подорожей в епоху античності.
6. Назвіть особливості розвитку сфери туризму і подорожей характерні для Стародавнього Сходу.

ТЕМА 3. Мандрівництво в період Середньовіччя

Питання для самопідготовки:

1. Чим приваблювали мандрівників середньовічні міста?
2. Паломництво, як один з основних видів подорожей Середньовіччя.
3. Найвідоміші мандрівники та подорожі епохи Середньовіччя.
4. Розвиток інфраструктури для подорожуючих в епоху Середньовіччя.
5. Як розвивався освітній туризм в Середньовіччі?

Лекційне заняття

Основні чинники та види подорожей в епоху Середньовіччя.
Паломництво як культурний феномен, передумови та причини його виникнення

в світових релігіях. Арабські мандрівники і паломники. Середньовічні міста як центри культури та мандрівництва. Середньовічні університети та освітній туризм в Європі. Торгівля як рушій розвитку середньовічного мандрівництва.

Семінарське заняття

Основні чинники, що вплинули на розвиток туризму в Середні віки. Паломництво як культурний феномен, передумови та причини його виникнення в світових релігіях. Мотиви паломництва. Основні напрямки паломництва та місця поклоніння Середньовіччя. Подорожі Ібн Баттута, Марко Поло. Інфраструктура для подорожуючих у Середньовіччі. Болонський університет. Оксфорд і Сорбонна. Розвиток подієвого (ярмарки, свята та карнавали) та лікувально-оздоровчого туризму.

Питання для самоконтролю:

1. Який внесок у розвиток подорожей зробили жителі Північної Європи в епоху раннього Середньовіччя?
2. Яким чином у Середні віки відбувався розвиток паломництва?
3. Визначте, чим характеризувалися подорожі в Європі в епоху Середньовіччя?
4. Що Вам відомо про арабських мандрівників Середньовіччя?
5. Назвіть основні аспекти розвитку сфери туризму та подорожей на території Київської Русі.

ТЕМА 4. Епоха Великих географічних відкриттів, її роль в розвитку мандрівництва

Питання для самопідготовки:

1. Яка роль Великих географічних відкриттів в розвитку історії європейської культури?

2. Сфера гостинності в XVI-XVII століттях.
3. Основні види та значення подорожей в епоху Просвітництва.

Лекційне заняття

Основні чинники розвитку подорожей в епоху Відродження (XIV-XVII ст.). Соціально-економічні передумови епохи мандрівництва. Географічне уявлення про світ в епоху Відродження. Географічні відкриття мореплавців та мандрівників в XV-XVI століттях. Відкриття Америки та географічні відкриття XVI-XVIII століть. Основні чинники появи туризму в епоху Просвітництва. Подорожі та географічні відкриття XVII-XVIII століть. Туризм – нове соціальне явище в епоху Просвітництва. Вплив появи нових транспортних засобів та доріг на розвиток подорожей. Формування системи гостинності XVII-XVIII.

Семінарське заняття

Соціально-економічні передумови епохи мандрівництва. Соціокультурний, економічний, політичний, географічний, технічний та релігійний чинники, що вплинули на розвиток подорожей в епоху Відродження. Подорожі Генріха Мореплавця, Бартоломеу Діаша, Васко да Гамми, Христофора Колумба, Фернана Магеллана, Абель Тасмана та інших. Види подорожей, поширені в епоху Відродження. Подорожі англійців та голландців у епоху Просвітництва. Поява морських курортів. Розвиток системи гостинності в Америці. Нові напрямки туризму, що зародилися в епоху Просвітництва на території європейських держав.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть основні передумови початку епохи Великих географічних відкриттів.
2. Яке значення мали португальські дослідницькі експедиції?
3. Розкажіть про освоєння Америки іспанськими конкістадорами.

4. Перелічіть основні напрямки торгово-дослідницьких і колонізаційних експедицій голландців, англійців і французів.

ТЕМА 5. Розвиток світового туризму в XIX-XX століттях

Питання для самопідготовки:

1. Вплив «транспортної революції» на мандрівництво.
2. Соціально-психологічні причини становлення туризму.
3. Томас Кук – організатор туристичної галузі.

Лекційне заняття

Соціально-економічні та політичні умови розвитку різних напрямків світового туризму. Вплив демографічних чинників на розвиток туризму. Основні чинники, що негативно впливають на розвиток туризму. Розвиток ресторанно-готельної справи у XIX столітті. Англія – країна організованого туризму. Томас Кук. Бедекер – нова форма довідників для туристів. Формування нових видів туризму. Розвиток туристичної діяльності в інших країнах Європи та Америки.

Семінарське заняття

Соціально-економічні та політичні умови розвитку різних напрямків світового туризму у XIX-XX ст.. Транспортна революція та її вплив на розвиток туризму. Водний транспорт. Залізничний транспорт. Автомобільний транспорт. Авіаційний транспорт – поява авіаційних пасажирських перевезень. Зародження організованого туризму, діяльність Томаса Кука. Поява дачного туризму. Розвиток пізнавально-пішохідного туризму. Зародження грального туризму. Гірський туризм. Цезар Рітц. Поява хостелів у Європі на початку XX століття. Зміни в системі закладів харчування. Особливості закладів гостинності на території США.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте сутність поняття «транспортна революція»?
2. Яку роль у становленні і розвитку турсператорської справи зіграв Томас Кук?
3. Визначте, чим характеризувався процес розвитку гірського руху в Європі в XIX – XX ст.
4. Назвіть найбільш відомих мандрівників-дослідників Африки та Австралії.
5. Розкрийте сутність поняття «транспортна інфраструктура туризму».
6. Дайте коротку характеристику основним видам транспорту в туризмі.
7. Яким чином відбувалося становлення залізничного транспорту в XIX – XX ст.?
8. Яким чином відбувався розвиток круїзного напрямку в туризмі?
9. Яким чином відбувався розвиток міжнародного туризму в країнах Північної Америки наприкінці XIX – початку XX ст.?
10. Охарактеризуйте найбільш популярні європейські туристські центри початку XX ст.

Змістовий модуль 2. СВІТОВИЙ ТУРИЗМ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

ТЕМА 6. Новітні умови розвитку туризму

Питання для самопідготовки:

1. Готельні та ресторанны мережі світу.
2. Всесвітня туристична організація – основні етапи діяльності.
3. Міжнародні туристичні організації.
4. Туристські регіони світу.

Лекційне заняття

Основні види та тенденції туризму в світі у другій половині ХХ – початку ХХІ століття. Передумови організації та управління комплексом туристсько-екскурсійної діяльності в рамках держав і на міжнародному ринках. Розвиток готельно-ресторанної справи у ХХ столітті. Формування спеціалізованих органів туризму. Характеристика основних світових туристських організацій та основних міжнародних туристських форумів. Тенденція розвитку міжнародного туризму на сучасному етапі.

Семінарське заняття

Чинники розвитку туризму в світі в другій половині ХХ століття. Передумови організації та управління комплексом туристсько-екскурсійної діяльності в рамках держав і на міжнародному ринках. Релігійний, пізнавальний туризм. Гастрономічний туризм. Рекреаційний туризм. Діловий туризм. Спортивний туризм. Пригодницький, екологічний, сільський туризм. Внутрішній та міжнародний туризм. Туристичні макрорегіони світу. Створення та основні напрямки діяльності провідних міжнародних інтеграційних об'єднань у туризмі. Всесвітня туристична організація та її цілі. Неурядові організації з міжнародного туризму.

Питання для самоконтролю:

1. Визначте основні тенденції, характерні для туризму у другій половині ХХ ст.
2. Які чинники вплинули на стрімкий розвиток туризму у другій половині ХХ ст.?
3. Дайте характеристику особливостям розвитку міжнародного туризму в країнах соціалістичного табору в 1960 – 1970 рр.
4. Назвіть головні туристські центри другої половини ХХ ст.
5. Розкажіть про історію створення ВТО.

ТЕМА 7. Історичні передумови розвитку мандрівництва в Україні

Питання для самопідготовки:

1. Перші згадки про українські землі у творах іноземних мандрівників.
2. Подорожі українських мандрівників та дослідників.

Лекційне заняття

Мандрівництво в Україні як передтеча туризму. Іноземні мандрівники про Україну. Праці Страбона та Гіппократа. Відомі мандрівники арабського світу – Аль-Масуді, Ібн Даста. Вклад українців у географічні дослідження земної кулі.

Семінарське заняття

Мандрівництво в Україні як передтеча туризму. Перші європейські мандрівники в Україні. Подорожі дослідників Василя Григоровича-Барського та Миколи Миклуха-Маклая, письменника та філософа Григорія Сковороди та багатьох інших. Експедиція Вацлава Ржевувського на початку ХІХ ст.. Експедиції Миколи Пржевальського.

Питання для самоконтролю:

1. Перерахуйте відомих мандрівників-іноземців, що подорожували Україною в різні часи.
2. Який внесок зробили українці у світову історію подорожей?

ТЕМА 8. Зародження організованого туризму в Україні (XIX – початок XX століття)

Питання для самопідготовки:

1. Особливості зародження та розвиток готельної справи в Україні в другій половині XIX – початку XX ст..
2. Рекреаційне освоєння причорноморської частини України.
3. Передумови зародження екскурсійної діяльності в Україні.

Лекційне заняття

Соціально-економічні умови розвитку туристичної галузі в Україні в XIX столітті. Рекреаційне освоєння південної частини України. Формування перших туристичних організацій в Україні. Туристське освоєння Криму. Зародження організованого туризму. Кримсько-Кавказький гірський клуб, основні напрямки його діяльності. Розвиток готельно-ресторанної справи в Україні в XIX-XX століттях. Екскурсійна діяльність на території України. Туризм на теренах УРСР.

Семинарське заняття

Зародження готельної справи в Україні. Рекреаційне освоєння південної частини України. Формування перших туристичних організацій в Україні. Крим – туристична перлина України. Розвиток туризму в Ялті, Алушті, Євпаторії, Саках, Судаці, Севастополі, Гурзуфі. Діяльність Кримсько-

Кавказького гірського клубу: його основні цілі та завдання. Активізація екскурсійної діяльності на території України в період 1917 – 1920 років. Історичні екскурсії. Внесок Софії Русової у становлення екскурсійної діяльності. Державне акціонерне товариство з іноземного туризму («Інтурист») і його значення для розвитку туризму.

Питання для самоконтролю:

1. Визначте особливості функціонування сфери туризму й екскурсій в Україні в 1920 – 1930 рр.
2. Як відбувалося відновлення туристської інфраструктури в післявоєнні роки?
3. Визначте, в чому суть планового та самодіяльного туризму.
4. Яка роль Кримсько-Кавказького гірського клубу у становленні екскурсійної діяльності в Україні?
5. Означте важливість діяльності «Інтуриста» у туризмі УРСР.

ТЕМА 9. Туристична галузь України в ХХ столітті

Питання для самопідготовки:

1. Яку роль в розвитку туризму відігравали профспілки?
2. Керівні органи туристичної сфери в Україні.

Лекційне заняття

Передумови розвитку туризму в Україні в першій третині ХХ століття. Організаційно-адміністративні форми туризму. Екскурсійно-краєзнавча робота в Україні. Розвиток іноземного туризму в 70-80 роки ХХ століття. Масовий туризм та риси його розвитку.

Семінарське заняття

ТЕУ – туристично-екскурсійне управління (з 1962 р. – Центральна рада з туризму). Бюро з міжнародного молодіжного туризму «Супутник». Екскурсійно-краєзнавча робота в Україні. Розвиток річкових круїзів. Чинники, що сприяли розвитку туристично-екскурсійного руху в Україні в 1970-1980-х рр.. Тенденції та напрями розвитку туризму в УРСР.

Питання для самоконтролю:

1. Чим характеризувався іноземний туризм в 1960 – 1980 рр.?
2. Що включала система організованого відпочинку в СРСР?
3. Охарактеризуйте сутність негативних процесів, що виявилися у сфері туризму СРСР в другій половині 80-х років минулого століття.

ТЕМА 10. Туризм у незалежній Україні

Питання для самопідготовки:

1. Український туризм як складова міжнародного туризму.
2. Основні завдання та перспективи розвитку вітчизняного туризму.
3. Проблеми розвитку туризму в сучасній Україні.

Лекційне заняття

Основні тенденції та перспективи розвитку українського туризму. Екологізація туризму. Пляжно-купальний і гірськолижний відпочинок. Сільський (зелений) і лікувально-оздоровчий туризм. Подієвий туризм. Спортивний туризм. Медичний туризм. Інтеграція туристичного господарства України до глобальної туристичної індустрії.

Семінарське заняття

Закон України «Про туризм». Інтеграція туристичного господарства України до глобальної туристичної індустрії. Основні сучасні види туризму в Україні. Найпопулярніші туристичні напрямки та центри в Україні. Туристичні потоки.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте характеристику нормативно-законодавчій базі туризму в Україні.
2. Визначте основні тенденції розвитку ринку туристських послуг в Україні.
3. Які основні тенденції розвитку вітчизняного ринку готельних послуг?
4. Визначте основні проблеми розвитку готельного господарства України.
5. Яким чином формувалася система управління санаторно-курортним комплексом України?

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний та підсумковий контроль. Поточне контрольне опитування, оцінювання семінарських доповідей та виконання індивідуальних завдань; підсумковий контроль – залік.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та семінарські заняття										Підсумковий контроль (залік)	Сума балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	30	100

T1, T2...T10 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	дуже добре	
75-84	C	добре	
70-74	D	задовільно	
60-69	E	допустимо	
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторногоскладання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання для підсумкового контролю

1. Що Вам відомо про перші морські експедиції давніх єгиптян та фінікійців?

2. Який внесок у розвиток сфери подорожей зробили стародавні полководці?
3. Назвіть найбільш відомих мандрівників стародавнього світу. Чим характеризувалися їхні подорожі?
4. Яким чином відбувалося становлення туристської інфраструктури в стародавньому світі?
5. Визначте основні види подорожей в епоху античності.
6. Назвіть особливості розвитку сфери туризму і подорожей характерні для Стародавнього Сходу.
7. Який внесок у розвиток подорожей зробили жителі Північної Європи в епоху раннього Середньовіччя?
8. Яким чином у Середні віки відбувався розвиток паломництва?
9. Визначте, чим характеризувалися подорожі в Європі в епоху Середньовіччя?
10. Що Вам відомо про арабських мандрівників Середньовіччя?
11. Назвіть основні аспекти розвитку сфери туризму та подорожей на території Київської Русі.
12. Назвіть основні передумови початку епохи Великих географічних відкриттів.
13. Яке значення мали португальські дослідницькі експедиції?
14. Розкажіть про освоєння Америки іспанськими конкістадорами.
15. Перелічіть основні напрямки торгово-дослідницьких і колонізаційних експедицій голландців, англійців і французів.
16. Розкрийте сутність поняття «транспортна революція»?
17. Яку роль у становленні і розвитку туроператорської справи зіграв Томас Кук?
18. Визначте, чим характеризувався процес розвитку гірського руху в Європі в XIX – XX ст.
19. Назвіть найбільш відомих мандрівників-дослідників Африки та Австралії.

20. Розкрийте сутність поняття «транспортна інфраструктура туризму».
21. Дайте коротку характеристику основним видам транспорту в туризмі.
22. Яким чином відбувалося становлення залізничного транспорту в ХІХ – ХХ ст.?
23. Яким чином відбувався розвиток круїзного напрямку в туризмі?
24. Яким чином відбувався розвиток міжнародного туризму в країнах Північної Америки наприкінці ХІХ – початку ХХ ст.?
25. Охарактеризуйте найбільш популярні європейські туристські центри початку ХХ ст.
26. Визначте основні тенденції, характерні для туризму у другій половині ХХ ст.
27. Які чинники вплинули на стрімкий розвиток туризму у другій половині ХХ ст.?
28. Дайте характеристику особливостям розвитку міжнародного туризму в країнах соціалістичного табору в 1960 – 1970 рр.
29. Назвіть головні туристські центри другої половини ХХ ст. Розкажіть про історію створення ВТО.
30. Визначте особливості функціонування сфери туризму й екскурсій в Україні в 1920 – 1930 рр.
31. Як відбувалося відновлення туристської інфраструктури в післявоєнні роки?
32. Визначте, в чому суть планового та самодіяльного туризму.
33. Чим характеризувався іноземний туризм в 1960 – 1980 рр.?
34. Що включала система організованого відпочинку в СРСР?
35. Охарактеризуйте сутність негативних процесів, що виявилися у сфері туризму СРСР в другій половині 80-х років минулого століття.
36. Дайте характеристику нормативно-законодавчій базі туризму в Україні.
37. Визначте основні тенденції розвитку ринку туристських послуг в Україні.

38. Які основні тенденції розвитку вітчизняного ринку готельних послуг?
39. Визначте основні проблеми розвитку готельного господарства України.
40. Яким чином формувалася система управління санаторно-курортним комплексом України?

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Заячук О., Брик С. Історія туризму : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 200 с.
2. Кузик С. Географія міжнародного туризму : Підручник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2019. 272 с.
3. Кузишин А. Історія туризму. Навч. посібник. Тернопіль. 2016. 304 с.
4. Лиман С. І., Парфіненко А. Ю., Посохов І. С. Історія туризму: навчальний посібник (для студентів спеціальності «Туризм»). Суми: ПФ «Видавництво “Університетська книга”», 2018. 372 с.
5. Мальська М., Паньків Н., Ховалко А. Історія розвитку туризму : Навч. посібн. Львів: 2016. 117 с.
6. Полторак В. М. Одещина: 12 пішохідних мандрівок. Методичний посібник з питань впровадження програми патріотичного виховання для навчальних закладів та громадських об'єднань, передбачених в обласній цільовій комплексній програмі національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки, затвердженої 17.06.2016 р. №219-VII (зі змінами) (для учнів старших класів загальноосвітніх середніх шкіл, коледжів, ліцеїв, училищ та технікумів, студентів вищих навчальних закладів). Одеса, 2019. 67 с.
7. Полторак В. М. Розвиток туризму в українському Придунав'ї. Результати опитування. Одеса, 2016. 64 с.

Додаткова:

1. Країни-лідери туризму. Навч. пос. / за ред. О. О. Любіцевої. К.: «Альфа-ПК», 2019. 382 с.
2. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України. К. : «Альтпрес», 2007. 369 с.
3. Мальська М. Міжнародний туризм і сфера послуг : Підручник. К.: Знання. 2008. 661 с.

4. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
5. Стеченко Д. М., Безуглий І. В., Турло Н. П., Мархонос С. М. Управління регіональним розвитком туризму. Навч. посібник. К. : Знання, 2012. 455 с.
6. Туристична політика зарубіжних країн: підручник / кол. авт.; за ред. А. Ю. Парфенка. Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. 220 с.
7. Устименко Л. М. Історія туризму : Навч. посіб. Київ. : Альтер-прес, 2008. 354 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. 7 чудес України. URL: <https://7chudes.in.ua/nomination/7-chudes/>
2. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
3. Державне агентство розвитку туризму України. URL: <https://www.tourism.gov.ua>
4. Туристична Україна. URL: <http://www.turystam.in.ua>
5. Український центр культурних досліджень. URL: <https://uccs.org.ua>
6. Українські Карпати. URL: <http://www.karpaty.com.ua>